

".... Na svetih treh kraljev dan smo se od stare cerkve poslovati, -- potem jeli razderati, tako da ša zdaj le zvonik stoji, pa tudi ta bo se moral za kaj teden dni umakniti, in potem se bo na njegovem mestu povzdignil nov hram Božji po sedanjem stavbnem okusu. Starinskih spomenikov se dozdaj v cerkvenem zidovjinič družega ni našlo pomenljivega, ko nek groben kamen blizo kostenjaka z latinskim napisom, kterega tukaj podam, ker zna biti, da še kje po Slovenskem rojaki teh rajnih živijo: "Hic requiescit honestus dominus, Georgius Keber cum sua dna, Uxor nomine Ursula. Hoc curavit fieri dnus, Laurentius Keber, Cum suo dno affine, Georgio Pamr. Die 5. Junii anno 1647." "

Slek/ovec/ : Dopisi. Iz rogaške Slatine. - NOVICE, 4. februar 1863, L. XXI, list 5, str. 38.

"Tukajšna nova farna cerkev sv. Križa je že toliko dodelana, da se bo prihodnjo nedeljo, to je, 25. septembra, po poldanji službi Božji okoli tretje ure križ na turn djal in zvonovi v turn potegnili. Gotovo lepa in radostna svečanost ua domače in bližnje sosede, kar jim s tem na znanje daje domači novičar. Nedepolni pa tudi pričakujemo novih orgel, ki nam jih v Ljubljani vrli mojster gosp. Dev izdeluje."

Dopisi. Na Slatini na Štaj. - NOVICE, 21. september 1864, L. XXII, list 38, str. 311.

"Bodi znano vrlim bravcem, NNovic", da, nova farna cerkev sv. Križa na Slatini, ktera je v novogotiskem sloku postavljena, je res prava bazilika, bode žegnansko nedeljo, kakor je že obečeno, svoj blagoslov ali konsekracijo po milostljivem nariborskem škofu Jakobu Maksimiljanu prejela. - Glede izvanskih dobrotnikov so nam bili Njih Veličanstvo cesar deset sto, presvitli cesarjev oče dve sto, im presvitli stric Fredinand pet sto podarili. Ne smemo pa tudi zamolčati dobrotljivih slatinskih gostov, ki so nas tudi tri leta sem s svojimi doneski podpirali, zmed kterih gre največja hvala žlahtni vdovi Evfrozini Valentinovi, ki je za naš romantični kraj

vsa vneta in nam dvesto v akcijah blagovolila iz Budima poslati. -
Vsa hvale pa tudi vrlim farmanom starim in mladim, in tukajšnji
duhovščini....." /poročča G.Š./

"V nedeljo 16. dan t.m. bomo imeli slovesno blagoslovljenje naše nove
cerkve; delajo se že velike priprave; samo orgelj še ni, ki nam jih ^{prva j.l.}
je gosp. Dev obljublil že do velikega šmarna, pa jih še do danes nimamo."
Dopisi. Slatina na Štaj. Od sv. Križa pri Slatini. - Poročata
G.Š. in J.Ž. - NOVICE 12. oktober 1864, L. XXII, list 41, str. 335.

Der Gastgeber zu Sauerbrunn Franz Krničar, bat 1.1794 Lavanter Consistorium um die Bewilligung, in seinem neugebauten Hause eine Kapelle mit freiem Eingänge zu Ehren des hl. Johann Nepomuk errichten zu dürfen. Das Consistorium willfahrte diesem Ansuchen, das solche Kapelle nur als ein ^{Consistorium} ~~tratorium~~ ^{privatum} allein nur für die Gäste zu gelten haben werde. Ob diese Kapelle wirklich zustande gekommen ist, kann aus den Lavanter Ordinariat Akten nicht entnommen werden.

L.1805 berichtet das Rohitscher Dekanatamt an das Lavanter Ordinariat, das die Hauskapelle St. Anna in Sauerbrunn bereits ganz neu hergestellt wesshalb es bittet um die Bewilligung zur Erweiung um Ausfertigung der Bulla. Diese St. Annakapelle musste aber alsbald als ~~ungünstig~~ ungenügend erkannt worden sein. Sledi poročilo dekana Franca Smrečnika 1.1819 o novi kapeli sv. Anne (s tem da so razveljavili staro kapelo) 1.1820 je bila kapela konsekrirana.

J.Orožen: Das Dekanat Rohitsch, 1.1889, str.81-84.

Ob 30 letnici kapele sv. Ane izšla kratka brošura 1.1934: Kapela sv. Ane v Rogaški Slatini. Izdala in založila uprava sv. Ane.

Kapela sv. Ane: Lastnik Slatine Franc Krničar je prosil za dovoljenje, da sme v svoji hiši napraviti kapelo Janeza Nepomuka že 1. 1794, ne ve pa se, če jo je res postavil. Vsekakor so stanovi 1. 1805. postavili novo kapelo sv. Ane, ki pa se je že 1. 1819. umaknila večji. Ta kapela je naredila prostor sedanjí 1. 1904. Je kamenita, neoromanska stavba, ki je arhitektonsko in po opravi bp, hrani pa vrsto zanimivih in kvalitetnih slik. 1. Glavna slika predstavlja Marijo z otrokom, katerega poučuje klečeča sv. Ana s prekrižanimi rokami na prsih. Slika je pp, opl, diagonalno komponirana. Težki okvir je še originalen. Slika je delo ADAMA WEISSENKIRCHNERJA (1646-1695) in gotovo glavna vrednost Slatine.

2. Na desni steni vise: a.) Marija z otrokom, pp, opl, Marija vidna do kolen kaže leonardskni nasmehek, na rokavu in na prsih pa beneška novca. Je zelo kvalitetno delo severnoitaljanskega porekla iz konca 16. stol.
- b.) ovalna slika Janeza Nepomuka, opl, kvalitetno domače ali avstrijsko delo iz 1. pol. 18. stol.
3. Na levi steni vise: a.) Stoječa Marija s stoječim Jezusom. Slabše italjansko delo s chiaroscuro, ki kaže odmeve Sassoferrata in je iz 1. pol. 17. stol.
- b.) ovalna slika sv. Jožefa z otrokom, je delo iste roke kot slika Janeza Nepomuka, katere pendant je.
- c.) Sv. Jožef moli nad otrokom v zibelki. Pp, opl. Svetnik je podan v kontinentalnem profilu. Je kvaliteno, menda italjansko delo 17/18 stol.
- Nad kapelinim vhodom visi ovalna slika opl Franca Ksaverija v doprskem portretu. Je odlično ~~avstrijsko~~ avstrijsko delo 18. stol.

V parku pod kapelo stoji peščenčev kip Janeza Nepomuka iz l. 1732. Je kvalitetno delo, ki stoji na razgibanem podstavku bogatih oblik z napisom: Sancto Ioanni statua a Collegio/pharmaceutico/ austriae Viennensi/structa. Okoli kipa stoje 4 betvasti stebriči nekdanje ograje.

Še niže v parku stoji na marmornatem prizmatičnem, zgoraj profiliranem podstavku, bronasti doprski kip grofa Ferdinanda Attems. Spomenik je izdelal, kot pravi napis: LEOPOLD KISLING FECIT VIENNAE 1824.

Weissenkirchnerjeva slika ima podpis: Hanns Adam Weissenkircher 1686.

J. Curk : Celjska topografija (Šentjur), rkp. str. 80, zapiski 1960.

.... Od Weissenkircherjevih del se nahaja na slovenskem Štajerskem za njegov razvoj dovolj značilnih. Med zgodnejša v rdečkasto-rjavem koloritu po Lothovi šoli je šteti ~~xxxxxx~~ sv. Družino v kapeli sv. Ane v Rogaški Slatini (1686 sign.)

Dr. Franjo Šijanec: Slikar Franc Mihael Strauss.

ČZN. XXVII. 1932. str. 3.

ROGASKA SLATINA - kužno znamenje.

1.

Am Fussessteige, der von Sauerbrunn nach St. Florian führt, steht noch an der Pfarrsgränze ein sogenanntes steinernes Pestkreuz.

Janez Orožen: Das Dekanat Rohitsch, 1.1889, str.18.

Pogled na Slatino s Tržaškega hriba

Spomenik sv. J.Nep. v sprehajališču.

Zdraviliška dverana, zdraviliški dom in Styria dom - zunanjščina

Kapelica sv. Ane.

Il.Slov.1926, št.144, št.26.

H.B.G.238 novo zdravo platno : Tihožitje.Slep firmež. Riba in rogeljc.

L.B.G. 237 Riba in čebula. Isto, manjka manjših partij barve.

L.B.G. 236 fantast. pokrajina z jezdecem, zdravo platno, 17/18.stol.umazano.

L.B.G. ital.17.stol. zdravo platno, malo umazano: žena, ki *krmi* očeta.

L.B.G.159, zadaj: Sneyers peter 1593 - 1662.zdrava. Ribe.

L.B.G. 50, podložena, zdrava. Madona ob pasu z detetom. Beneški malinovec na rokavu in prsih. Zelo dobra, konec 16.stol. Dobra.

L.B.G. 22, zdravo platno. Sedeč, raztrgan deček do kolen, igra na piščal. Prav dobra, 17.stol. Francoz.

L.B.G. 52 Prvotn večkrat zakrpano platno. Požar. Adeče v rdeče slikano, sev. nizozem. 2.pol.16.stol. umazana, par manjših lukenj.

L.B.G. 62. N ovo platno, zamazana.Tihožitje z vrčem in robami, nizozem. 17.stol.

L.B.G. 54 dobro platno, podloženo, ljubezenska scena s črncem z bakljo. Beneč? 2.pol.16.stol. Na več mestih odpadla barva, velik ris čez obraz moža in po sredi slike navzdol proti desni.

L.B.G. 69 sv. Jožef, moleč nad detetom v zibelki. Dvojno platno, dobra. Ital(?)
17.stol.(?)

L.B.G. 108 pokrajina. Staro, dobro platno, pendant z 236, ista roka.

Pokrajina s trdnjavo in obloženim bočjem in ženo na konju. 17 / 18.stol.sev.

L.B.G. 96 staro platno, večkrat zkrpano, slabo napeto, manjše luknje, umazano.
16.stol. nizozem. umazana.

L.B.G. 55 dobro platno, sedeča žena z detetom v naročju do kolena, drži starca na svoji levi, ki sklepa roke. Pri oknu na njeni desni gleda notri stražnik. Dvojno platno. Ravno, kjer je prvotno platno sešito je odstopilo in bo treba nanovo nalepiti. Sicer dobra. Bolonjska, zač. 17.stol. Mogoče kopija po Guidu Reniju ali komu podobnemu.

L.B.G. 211, najbolj poškodovana med vsemi, samo prvotno platno, 3 velike luknje. Gorata pokrajina s slapom na levi in razcapanimi pastirji, severna 18.stol (?)

L.B.G. 124. Samo prvotno platno, slabo napeto, barva odrgnjena, v klasič. okusu. Dvorana z mrtvo žensko, ena sklonjena nad njo vpije, druge prihajajo od zadaj in od leve. Na desni pogled v pokrajino z obzidjem, kjer Ahil vleče za svojim vozom mrtvo truplo svojega nasprotnika Hektorja.

Za. 19.stol. Nemška, dunajska(?).

L.B.G. 53 dvojno platno, ob je slabo. Deloma odstopilo. Mati božja z detetom na oblaku. Ital. slabo 16.stol. (?)
na oblaku, ital. slabo 16.stol. (?)

L.B.G. 96 dvojno platno, luknja, manjka na več mestih. Pokrajina s trajem, v ospredju fava, ki lovi nimfo, ital. 16. stol. Umazana in obribana.

L.B.G. 215, les. Pokrajina s cerkvijo in reko, nizozemska, 17. stol. xx/18.

Malo zamazana, sicer zelo dobra.

L.B.G. 157 prvotno platno, razmeroma dobra. Nizozem. Pokrajina z velikim drevesom, konec 17. stol.

L.B.G. dvojno platno. Pokrajina, borba z roparji, mogoče ital. 17. stol.

L.B.G. 25 prvotno platno, pokrajina s kravo, kozo in ovci, sev. nizozem(?) 17. stol. Dobra.

L.B.G. 168 prvotno platno. Portret žene do prs z golobčkom, nizozem(?) 17. stol.

Tip obraza spominja na Rembrandtove figure. Zamazana, več lukenj.

L.B.G. 264 les. Avtači, nizozem. 17. stol. v zlatem tonu, zamazana.

L.B.G. 52(z rdečim svinčnikom) sv. Jožef z detetom v naročju. Val. Staro, dobro platno, dobro ohranjeno. Mogoče domač ali vsaj avstr. slikar 18. stol.

L.B.G. 51, sv. Janez Nep(?) pendant sv. Jožefu. Ste roke

3645 Maria Ertl : Po dežju, pl.o. dobro, ok 1890.

2894 na Grosse Berliner Kunstausstellung razstavljeno.

Prvotno je bilo po zdravnikovem zatrdilu 80 slik, katerih polovico se že pred prevratom vzeli v Gradec, druge polovice pa se jih je pol porazgubilo po prevratu.

Reiterer Josef, slikar roj. l. 1821 v Ptuiu je naslikal 24 slik s pogledom na zdravilišče.

J. Wastler: "Kunst. Lex. str. 139

Uetz Adalbert, slikar iz Trnava je dekorativno poslikal zdraviliško dvorano.

J. Wastler: "Kunst. Lex. str. 171.

Rogaška Slatina (Rohitsch Sauerbrunn)

Kraj: Rogaška Slatina je znano slovensko zdravilišče.

Viri in literatura: Ignacij Orožen: Bistum und Diözese Lavant VII. Dekanat Rohitsch, Maribor 1889; Fran Kovačič: Nadžupnija Sv. Križa pri Rogški Slatini, Ljubljana 1914; Laykamova slatinska suita iz l. 1860; Jožefa Zahna perorisba iz l. 1871; Spominski kip Janeza Nepomuka v Rog. Slatini - Jutro št. 189, let. 1932 in Slovenec št. 181, let. 1932; O zdravilišču samem je mnogo literature in ~~je~~ ne navajam posebej. Pač pa je omeniti več slik slikarja Karla Russa, ki je l. 1810. spremljal nadvojvodo Ivana ter ptujsko farno kroniko, ki omenja cenik iz l. 1812.

Ker se l. 1141. omenja na meji velikega posestva Ceste v Savinjski ^{marm} marmorjem obdani studenec, se domneva, da je ta studenec današnja Slatina in da je ~~obsajal~~ že za časa Rimljanov, čeprav ni za to nobenega drugega dokaza kot omemba marmorne obloge, ki si jo srednji vek ne bi privoščil. Leta 1640 se je tu zdravil grof Nikolaj Zrinski, v 2. pol. 17. stol. pa so o njej pisali telesni zdravnik Eleonore, žene Leopolda I., Pavel Sorbait l. 1679, mariborski fizik Janez Benedikt Gründel l. 1685 (Rohitschocrene), in l. 1798. Kindermann v svojem Repertorium der Steiermärkischen Geschichte.. Blizu slatine je bila že v 17. stol. steklarna pri podružnici sv. Marjete. Takrat je bil izvir obdan le še s plotom ter je pritekel po vrbovem ali

bezgovem žlebu. Razpošiljanje vode je do 3/4 17. stol. oskrboval domači župnik, nato pa Peter Hammer in lastnik Strmola Peter de Curti, ki je l. 1676 postavil prvo gostilnico, vodo pa zaračunal po 30 kr. Ca 1685 je dobil pravico razpečavanja dunajski gostilničar Ambrož Frank, nato dunajski mestni svetovalec Janez Konrad Henkel, ki jo je posedoval ca 20 let, do l. 1721. Med leti 1721 in 1782 je to pravico posedovala družba 11 dunajskih farmacevtov, ki so l. 1732. postavili kip Janeza Nepomuka, za njimi pa do l. 1803. razni okoliški lastniki. S tem letom je slatina prešla v last deželnih stanov, kiki so do l. 1805, zgradili več stavb ter nastavili zdravnika, s čimer se je začel razvoj slatine kot zdravilišča. Največ zaslug za izgraditev zdravilišča je imel takratni deželni glavar grof Ferdinand Attems. Leta 1847. je bila odprta velika "Ferdinandova dvorana" v novem kopališkem poslopju.

V Zdraviliškem domu je bila urejena glavna dvorana po požaru l. 1913. Slikarski okras dvorane ju izvršil Schröter. To je gotovo ena najlepših dvoran pri nas.

V istem domu je vrsta slik, ki je pred vojno obsegala ca 80 del, sedaj pa le še ca 20. Te slike so:

1. Tihožitje: riba in rogelj, 2. Tihožitje: riba in čebula.
3. Fantastična pokrajina z jezdecem, ca 1700.
4. Žena z očetom. Italjansko delo iz 17. stol.
5. Tihožitje z ribami. Zada je napis: SNEYERS PETER (1593 -1662),
6. Razcapanček, viden do kolen, igra na piščal. Dobro, verjetno francosko delo iz 17. stol.
7. Požar. Severnonizozemsko delo iz 2. pol. 16. stol.
8. Tihožitje z vrči in ribami. Nizozemsko delo iz 17. stol.
9. Ljubzenska scena s črncem z Bakljo. Verjetno beneško delo iz 2. pol. 16. stol.
10. Pokrajina s trdnjavo, v kateri jaha žena na otovorjenem konju. Slika je pendant k št. 3 ter je delo iste roke, je iz ca 1700.

11. Sedeča žena z detetom v naročju, vidna do kolen, držeča starca. Je bolognsko delo iz zač. 17. stol. ter morda kopija po Renniju.
 12. Gorata pokrajina s slapom na levi in razcapanim pastirji. Zelo poškodovan severnjaško delo morda iz 18. stol.
 13. Dvorana z mrtvo ženo nad katero se sklanja ženska. V ozadju vlači Ahil mrtvo Hektorjevo truplo za svojim vozem. Klasicistično nemško, morda dunajsko delo iz zač. 19. stol.
 14. Pokrajina s trsjem, v ospredju lovi favn nimfo. Je italjansko delo iz 16. stol.
 15. David in Rebeka. Delo iste roke in istega časa.
 16. Pokrajina s cerkvijo in reko. Zelo dobro delo na les. Holandska šola iz ca 1700.
 17. Pokrajina z velikim drevesom. Nizozemsko delo iz konca 17. stol.
 18. Borba z roparji v pokrajini. Mogoče italjansko delo iz 17. stol.
 19. Pokrajina s kravo, kozo in ovci. Severnonizozemsko delo 17. stol.
 20. Doprsni portret žene z golobom. Nizozemsko delo 17. stol., ki po tipu spomenja na Rembrandta.
 21. Kvartači. Delana na les. Nizozemsko delo 17. stol.
 22. Po dežju. Dobro delo Marije Ertlove, ki je bilo l. 1890. na veliki razstavi v Berlinu.
- Ob priliki ogleda sem videl samo reče zaznamovane slike, ostale so ?

J. Curk: Celjska topografija (Šentjur) rkp. str. 80, 80', zapiski 1960.

Fr. Kidrič: Rogaška Slatina 1801-1814 v situacijskih načrtih, slikah in ~~memorijah~~ memoarih. ČZN. XXXII. 1937. str. 163-183.